

Paměť, dějiny a pandemie

Vážené čtenářky, vážení čtenáři!

První letošní číslo revue *Paměť a dějiny* dokazuje, že historické bádání může měnit lidské osudy. Svě o tom ví **Pavla Plachá**, jejíž studie o odbojářce Marii Pětrošové publikovaná před dvěma lety v *Historii a vojenství* vedla k tomu, že její dcera Milena Ručková v osmdesáti letech zjistila, že má v Anglii pět nevlastních sourozenců. Příběh srdnaté devatenáctileté odbojářky, kterou nacisté umučili v koncentračním táboře Ravensbrück, jejího partnera Františka Příborského, jemuž se podařilo uprchnout do Velké Británie a připojit se k zahraniční armádě, a jejich dcery Mileny má téměř parametry hollywoodského filmu. Filmu, který díky Pavle Plaché končí happyendem.

O tom, že historické bádání může do života lidí zasahovat i méně vítaným způsobem, píše ve svém článku **Jan Adamec**. Podrobně mapuje soudní spory, v nichž figurovaly tři historičky holokaustu. Ukazuje, že konflikty mezi historiky a aktéry, tedy mezi vědeckými interpretacemi a vzpomínkami svědků, nejsou nikterak řídké. Hojně se vyskytují zvláště v případech traumatizujících úseků dějin, jakými byly války nebo politická perzekuce.

Těžiště tohoto čísla leží v období druhé světové války. Z bohatého obsahu můžeme jmenovat dvě zajímavé biografické sondy, jejichž aktéři představují opačné lidské typy. **Jan Dvořák** popsal odpornou kariéru bezskrupulózního židovského konfidenta Gestapa Ervína Frankenbusche, zatímco **Annette Kraus** líčí marné pokusy židovského hudebního skladatele a novináře Fritze Seemanna o únik z protektorátu. Sociologicky laděný příspěvek **Jana Vajskebra** a **Jana Zumra** analyzuje náboženské vyznání příslušníků nacistického bezpečnostního aparátu.

Pravidelní čtenáři a čtenářky našeho magazínu si pravděpodobně všimnou grafických změn, jimiž se toto číslo liší od předchozích. Jejich smyslem je zvýšit čtenářský komfort a lépe plnit záměr, s nímž časopis

začal v roce 2007 vycházet. Tedy, jak napsali v prvním editoriale Petr Koura a Petr Blažek, být *popularizačním časopisem o dějinách totalitních režimů ve dvacátém století na území Československa*, který nechce rezignovat na odbornou kvalitu a zároveň má ambice oslovit širší čtenářskou obec.

Rádi bychom proto omezili publikaci statí určených úzkému okruhu zasvěcených odborníků, a naopak věnovali více prostoru tématům, která nejenže mají přesah do současnosti, ale také jsou podána tak, aby čtenáře bavila. Zároveň bychom chtěli publikovat více recenzí – a to opět nikoli specializovaných monografií, ale i knih, které mají širší čtenářský zásah. Revue *Paměť a dějiny* by měla být napříště tematicky i autorsky otevřenější, živější, aktuálnější a snad také trochu hravější.

Toto číslo vznikalo v nejhroších měsících pandemie onemocnění Covid-19, na které v Česku umíralo v průměru více než tisíc lidí týdně. Protiepidemická opatření, v jejichž rámci došlo k výraznému omezení služeb archivů a knihoven i profesionálních kontaktů, zkomplikovala i výrobu našeho časopisu.

Na druhé straně však tato v moderních dějinách nevídaná epidemie, která zasáhla do života společnosti mnohem více než pandemie španělské chřipky na konci první světové války, může historikům pomoci pochopit chování lidí v době krize. Třeba díky své současné zkušenosti lépe porozumíme tomu, proč tolik lidí nechávaly dějinné katastrofy v klidu, pokud se přímo nedotkly jejich blízkých nebo neohrožily jejich vlastní kariéru.

Milé čtenářky, milí čtenáři, doufám, že příští číslo našeho časopisu vyjde již v lepších časech, a přeji vám nerušené a inspirativní čtení.

Petr Zidek,
šéfredaktor